

в нашій роботі. Але робітники та селяне, які чекали того, що пілюде підуть купити з ними, мають право вимагати від них, щоб вони займалися не тільки наукою, але й жили й сучасним життям й тим питаннями, якими живуть робітники й селяне, якими живе радянська влада, щоб вони брали участь у розв'язанні повсякденних питань нашого життя. Переводячи українізацію, ми ставимо собі завдання провести роботу по українізації шкіл, радянського апарату, українізації всіх галузей нашого радянського суспільства. В цьому напрямку ми маємо значні наслідки, але покищо ми ще не розв'язали всі питання, які в межах цього завдання лежать. До того ж дехто з товаришів-Росіян кажуть, що ми перебиваємо палицю й пригнічуємо руських. Отже ми тут, на нашому з'їзді, повинні сказати перед лицем всього світу й всього трудящого народу, що ми не будемо пригнічувати жадної національної меншості. Але ми будемо рішучо боротися з тою русифікаторською політикою, яку пробують провадити деякі службовики, до деякої міри прихильники єдиної нещасливої Росії. На великій жалі ще маються на Україні такі люде, але ми повинні дуже обережно ставитися і до переведення українізації й до переведення цієї боротьби. Нам доведеться збільшити висування робітників та селян України, які прилучаються до радянської та суспільної роботи, більше задовольняти вимоги більшості населення. Ми бажаємо, щоб наша національна політика ще більше зосередила зусилля робітників та селян у розв'язанні тих завдань, що стоять перед нами. Переводячи національну політику й забезпечуючи інтереси національних меншостей, ми тим самим відстоюємо забезпечення наших прав в складі радянського союзу. Радянський союз міцнішатиме, коли буде міцніша кожна окрема союзна республіка і в міжнародних взаємовідносинах це матиме вплив і за жордовом на ті національні меншості, які бажують прилучитися до тієї чи іншої національної республіки.

Пам'ятаймо: Рідня Шмола — це нарядний фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Голоси преси.

Saltomortale громадянської війни — Боротьба з лавандою. — Чорносотенець на скуробині.

Великий польський письменник Ст. Жеромський в останній своїй патріотичній повісті „Провесна“ („Przedwiośnie“) все таки старався глинути на сучасну Польщу відкритими очима, не через окуляри Дмовських, Гломбінських, Грабських, Косковських і інших Прушинських. Він не лише малював істину, але й бачив, не лише згадав про пануючий режим, але й декілька сторінок присвятив положенню тав. національних меншостей. І якраз це до „шевської пащі“ довело поклонників кучути й сподвижників Вишневецького. Якійсь Вацлав Наке-Накенскі (Naake-Nakeński) видав у Познані брошуру під написом: *Saltomortale wielkiego pisarza — List otwarty do Stefana Żeromskiego z powodu „Przedwiośnia“*.

Після відповідних апострофів і зловбих „padam do nog“ обурений чорносотенець йде спершу походом на комуністів, описав на Україні, а вкінці на Жидів. Зайняв було би познайомлювати наших читачів зі змістом 42-сторінкової брошури. Щоби уявити собі моральне і духовне обличчя її автора, а тим самим і всього його богородиного табору, вистане привести деякі уступи.

Отже твором великого письменника радіють комуністи.

„Коли в московських газетах побачились похвальні статті, в яких пишеться, що Ви (себ-то Жеромський) приєднались до комуністів, то Ви і ціла Польща повинні знати, що також у Львові та частині „Провесни“ зробила таке саме пражіння, а п. Ганкевич (не знати тільки котрого Ганкевича — Миколу чи Яна Наке-Накенскі „пастува“ на комуністів — Ред.), український комуніст, а радощів затірає руку і не криється з тим (і!), що Ви зробили їм справдішню, величезну прислугу“.

Дуже болять чорносотенці писакі обвинувачення польської поліції.

Українські (в оригіналі „тисю“) комуністи обвинувачують польську державу поліцію в злуцтвах над якимсь Бортячуком при допомозі електрики підчас вступного свідства, незалежно від Кайдалова, який досі живе й у Львові. Чи Ви не заставилися, які будуть наслідки такого поставлення справи? Так наша книжка буде переведена на всі чужі мови і увесь світ небезов може довідатися, що польська поліція — то організація похвальних катів, яка своїми методами переживає дикість і беззастовість парської охорони і більше-визначні презачайок. Загравши зрозуміє не так: Коли такий великий письменник, як Жеромський, у гріб і огріб проголосує таке важке обвинувачення польської поліції, коли він ризикує на такий трагічний крок, то можна уявити собі, чим по суті є поліція в новій Польщі, що

за створення тайни мусить сириватися серед мурів поліцейських арештів і в'язниць по всій Польщі! —

Але примусім, що польська поліція фактично не арештувала, що однак є далеко від тортуривання. Чи можете мені вказати яку поліцію на світі, яка в деяких випадках не била би арештувала? Чи Ви уявляєте собі, що несебуть є поліція злочинів? Але від удачу в морду злочинця, — а комуністичні фанатики є тім злочинці від злочинних криміналізмів, — до тортуривання при допомозі всяких середньовічних способів або електрики, ще дуже далеко дорога. При тому Ви зробили велику помилку уявленням польської поліції, одному зі способів і енергійних комуністів. Я читав його лист в тій справі до Вас, в якому, титулюючи Вас „Постойним Паном“ („Stojącym Panem“), чимось способом дорікає Вам за те, що жмилку й підтисляє, в який спосіб можете йому дати сатисфакцію. Читав я Вашу відповідь, дуже довгу, несмачну і дурну (zgrzyliwa), в якій не лише не даєте йому ніякої сатисфакції, не просите вибачення за зроблену помилку і грубий нетакт з громадянського становища, але виразно даєте йому до зрозуміння, що вважаєте його за злочинця до знатно більшого злочинця (okupiliśmy) над в'язницю, як те, що в короткій згадці в книжці Ви зробили“.

Пройнятий „святим“, „патріотичним“ обуренням чорносотенець додумується, що до „глюрифікації“ комуністів послужили Жеромському між ин. стенографічні протоколи з тав. святоюрського процесу і документи про білий терор, підписані визначними представниками української інтелігенції, яка — на думку п. Наке — тепер зовсім стоїть на платформі комунізму. Тому „патріотичний“ інквізитор виливає кілька цебрів помий на голову української інтелігенції.

А чи знаєте Ви — питається він Жеромського, — що то є „інтелігенція“ українська? Знаєте рішень її культури? Чи знаєте її етику, головну у відношенні до Польщі і Польків? Народ поневолений і пересаджуваний польським імперіалізмом? П'яно така є Ваша думка? Паслухайте, що Вам скажу. Ще можна зрозуміти вишок божественного Мірослава Січинського, який скрито або намісником Потоніого. Змоя, зроблена Прусаками, по якій мабуть чини руку приложити телішній директор австрійської поліції у Львові п. Шехтель (Schachtel), що — одержавши дивізію — левачом переїхав до Берліна. Та українська інтелігенція є затаїта до инших, багатьох гірших річей. Ось тепер перед львівським судом ведеться процес при зазначених джерелх проти 10 українських комуністів (?), обвинувачених в шпигунстві в користь Росії і Німеччини. Чи така збрала участь „української інтелігенції“ в злочині шпигунства нічого Вам

*) Читач може собі уявити, якими засобами оперує чорносотенний писак, коли говорить про жандармського директора поліції Шехтеля, що зробив переворот у Ужовинцях, а описав переїзд до Берліна. Тимчасово австрійським директором поліції в часі перевороту був теперішній польський директор д-р Райхендер. — Ред.

*) Очевидно, тут іде мова про процес Коваленки і тов., процес, що не мав нічого спільного з комунізмом, а в якому обвинуваченні дають не мали спроможності боронитися перед закидом шпигунки — Ред.

не говорити? Чи вважаєте, що то інтелігенція, яка з частого патріотизму виступає проти Німеччини і СРСР? Чи вважаєте, що це є відношення до добра до злочинця „самостійної“ України? І таким чином вприту, що вони в добрій вірі підписалися Боронівчука про арештування Кайдалова. І ті всі свіжо видумані казки про польські злочини і тортури падають на Вас віру? П'яно надісалось Вам тав. сім моїх вірностей нічого про злочинця Кайдалова? В розмові і самостійно вистав у в'язниці „Україні“ укажіть, як за національну героїню, змучену „польськими катями“. А чи знаєте, що була Вассарабова? Та „чашотілка“ українська мучениця була жінкою зовсім недотриманою кондуїти: ніхто ситий в неї вона удержувала у Львові при вт. Осозівських хлопцях, спеціально для неї вивчили й австрійських офіцерів. — І в своїй книжці Ви ставте в обороні таку інтелігенцію?

Хіба досить! Цього вповні вистане, щоб уявити собі моральну вартість „патріотичних“ дегенератів, щоб з омерзінням і крайною погордою глинути на нікчемних, скупоблих типів, які своїм колом обкінують постать високо інтелігентної жінки, людину з високою освітою, що на протязі світової війни ввесь час перебувала у Вільні, працюючи в політичних установах і провадячи гуманітарну діяльність. Та в арсеналі наших противників, всяких Наке-Накенських кожної брехні і кожної нікчемності є добра, коли тільки вона звернена проти України. Вони ще й казаться, коли великий письменник, вірний іслам правди і добра, не хоче йти на мотузяк офіційної й неофіційної „народової“ поліції.

Політичні новини.

Англія і гарантійний пакт.

Англіська відповідь, що наслідок до Парижа, комуністи про готові Англії підписати гарантійний пакт, але тільки відносно франко-німецької границі. В париських політичних колах а також у пресі звиклиють що англійську відповідь великим дипломатичним успіхом Бріана. Та не всі, бо деякі твердять, що Англія зробила уступку, а коштом Польщі а це Франції в на руку. Англія захикуватиме нейтральність на випадок порушення польської західної границі, але не буде мати нічого проти того, якщо Франція Польщі допоможе у випадку нападу. Таким чином Польща стане в справах гарантій своїх границь цілковито залежною від Франції.

Ратифікація конкордату.

Дня 2. червня в полудне відбувся в селі ради міністрів торжественна виїмка ратифікації конкордату.

Жан Полікарп

„Сінь голубинна“.

II.

„Стільки тих звуків, що й землі не змістити. Слухав їх серцем і серцем співав.“

Синілося лавне старому.

Відчинив десь вікно, а там — сонце, весна і світ яблуневий...

Цвіт, як молодість ніжної дівки, що світлою постать в саду...

Дивився й не міг надивнитися, як тоді, коли вперше прийшла з ним до цього села, вже дружиною.

Те саме ніжно-біле лице, ті самі густі русі коси і ті самі — долошками — очі.

Найкращі волошки тоді, коли по-дом красується жито.

Було у той час, рука в руку, ходили обіймаючи і пригадували давню казку.

Коли тільки понурий Аїд викрав у Деметери її Персефону й заніс до свого підземного краю, так вражувала земля надіржана...

Деметер, шукаючи своєї улюб-

леної доні, плакала й ридала, а від того гасли зорі в ногах Аполлона і могутній Зевес не міг стерпіти цього. Щоб утишити горе Деметери, зробив з року дві ріжні частини: протягом одної — сумної — частини року Персефона жила у країні Аїда, а протягом другої — веселої — на рідному лоні...

Деметер не знала, як вже й вітати свою любовию доню і вистелила їй шлях шовковими травами та стобарвними квітами. Коли-ж тільки Персефона побачила маму, то апала на її чорне-лоно й гаряче стала цілувати його. І тоді стало так, що де тільки торкнулися її уста, там квітки набиралися насінням, а шовкові трави буили колосами...

Тоді вперше з'явилася жито, а пізнали його через те, як чудово воно красувалося, дивлячись в очі золотокошого Феба, що кожної червеної ночі зорить зоряничаним...

Так було, як „закладалася“ церква на горбочку, що як сінь голубинна...

За пару літ знову так саме й так радісно, тільки не казка, а дійсність.

Нова церква святилася мальованою: селянські мережки — агорі, селянські мережки — винзу, а між ними „свої“ образи

Особливо один, на якому — народ і він сам між народом. Здалека все одно, що хрещення Києв, а як ближче, так ясно — процесія по-дом, як-то рік у рік „на Іллію“, щоб не було посухи...

Народ, що на образі, все в святах та мережаних строях, а він сам весь у біллі і у біллі хлопця коло нього, — син...

Завивав тоді, як клечанням хати ужаювали, як „на жовто“ крашанки фарбували, як „русальчин великдень“ справляли...

Дивувався тоді, що „поганство“ таке, ще й зарані зложив таку проповідь, щоб на самі Зелені свята просвітити, щоб ясно всім стало: не „русальчин великдень“, а Трійця...

А на самі Зелені свята — крик нового життя в плебанії і тоді швидко йнакше, як у „Стоглавім Соборі“, звідки вся міць теї проповіді.

А в ці дні християнам би на руку не ходити і бисовських потягів не творити и оть сего би в коней поестати, понеже все сіє єсть єдинське бисованіє, сиречь — предєсть бисовская“.

Говорив про повноту життя, що дає небо. Говорив і чув її у своїй істоті, як-то чуже приємність весняна ченця, коли чечуть її гострі борони...

Знав, що мусить асю ту повноту розмістити під сірим стрихом, бо тільки так можливе переродження села, тільки так вирізняється його постать і тільки так поглиблює його душа...

Від того той образ, що все і святах та мережаних строях, як і в ді, коли „русальчин великдень“ справляли й коли — крик його життя в плебанії.

Це все у тих звуках, що й землі не змістити, бо ті самі — долошки — очі, як жито перед нив.

Ще ширше розчинив вікно, відсунув на бік фіранки і став кланяти.

— Скорше, Маріє! Скорше!

Вона дивилася і мовчала, тільки тремтілими — усмішка а яблуневий цвіт.

— Молодість! — крикнув і почув, як десь під стрихом поривався.

— Та йди вже! Іди! — крикнув ще раз, а тоді там, де сон один глухий голий і вітер в поривах вікна...

Боровся з ним, як із живою істотою, а він усе валив його з собою, тиснув, тиснув, тиснув...

І ще чув, — хтось кричав десь (Продовження 644)

